

فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار
سال دوازدهم، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۷
صص ۱۴۴-۱۲۵

الگوی نقش مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی در رضایت از زندگی و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه‌های پیام نور غرب استان اصفهان نادر سلیمانی^۱، خداداد میرزائی^۲

چکیده

در این پژوهش الگوی ساختاری رابطه بین مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی با رضایت از زندگی و انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه‌های پیام نور غرب استان اصفهان در زمستان ۱۳۹۵ اجرا شد. روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان دانشگاه‌های پیام نور غرب استان اصفهان در زمستان ۱۳۹۵ به تعداد ۹۰۰ نفر تشکیل دادند که از میان آن‌ها ۳۰۳ نفر به شیوه تصادفی نظامدار انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش پرسشنامه سرمایه روانشناختی (لوتانز و همکاران، ۲۰۰۸) پرسشنامه رضایت از زندگی (داینر و همکاران، ۱۹۸۵) و پرسشنامه انگیزش پیشرفت تحصیلی AMS (والراند و همکاران، ۱۹۹۲) بودند. داده‌ها از طریق ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) تحلیل شد. یافته‌ها نشان داد که بین مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی (خود کار آمدی، امیدواری، خوشبینی، تاب آوری) با رضایت از زندگی ($p < 0/01$) و پیشرفت تحصیلی ($p < 0/01$) رابطه مثبت و معنادار و بین رضایت از زندگی و انگیزه پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. نتایج حاصل از الگوسازی معادله ساختاری (SEM) نشان داد که امیدواری با رضایت از زندگی دارای رابطه مستقیم و خود کار آمدی، امیدواری، خوشبینی (جهت‌گیری به زندگی)، تاب آوری همراه با رضایت از زندگی با پیشرفت تحصیلی رابطه مستقیم و معنادار دارند. همچنین نتایج نشان داد که رضایت از زندگی متغیر واسطه‌ای در رابطه امیدواری با رضایت از زندگی است به عبارت دیگر امیدواری بخشی از اثرات خود را به پیشرفت تحصیلی از طریق رضایت از زندگی انجام می‌دهد.

کلید واژه‌ها: سرمایه روانشناختی، رضایت از زندگی، انگیزه پیشرفت تحصیلی.

پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۶/۱۹

دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۳/۱۴

^۱ - دانشیار گروه مدیریت آموزشی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران (نویسنده مسئول)
drnasoleimani@yahoo.com

^۲ - کارشناسی ارشد روان‌شناسی صنعتی و سازمانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)
m_mirzaee93@yahoo.com

مقدمه

سرمایه روان شناختی^۱ جنبه مثبت زندگی انسانها و مبنی بر درک شخصی خود، داشتن هدف برای رسیدن به موفقیت و پایداری در برابر مشکلات است (سلیگمن^۲، ۲۰۰۲) نظریه پردازان از سرمایه روان شناختی طی سالهای گذشته به دنبال شناسایی و فهم ویژگی‌های شخصی و ایده آل بوده‌اند که به بهزیستی روان شناختی و ارتقا افراد و جامعه کمک می‌کند (اسنایدرو لویز^۳، ۲۰۰۲: بندورا^۴، ۲۰۰۸ اوی- لوتانز وینسن^۵، ۲۰۰۹، اوی، لوتانز و یوسف^۶ (۲۰۱۰) تا کنون چهار مؤلفه اصلی شامل خود کارآمدی^۷ (با تاکید بر تعهد و تلاش برای موفقیت در کارها و وظایف چالش انگیز) خوش بینی^۸ (مثبت نگری، مبتنی بر اسناد مثبت درباره موفقیت‌های حال و آینده) امیدواری^۹ (نشان دادن مقاومت در راه رسیدن اهداف و تغییر مسیر دستیابی به اهداف) تاب آوری^{۱۰} (انعطاف و پایداری در زمان مواجهه با سختی‌ها و مشکلات معرفی شده است (حمید، ۱۳۸۹). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی با طیف متنوعی و متغیرهای عملکردی در موقعیت‌های مختلف، تعهد رضایت، اضطراب، توانایی مقابله با فشار روانی شادکامی و بهزیستی رابطه دارند (پترسون و بایرون^{۱۱} (۲۰۰۷) اوی، لوتانز، اسمیت و پالمر^{۱۲} (۲۰۱۰) یو کول-گانیرون^{۱۳} ۲۰۱۲، بایرامی، هاشمی، علیزاده، دانش فر-حشمتی و همکاران^{۱۴} (۲۰۱۲) پژوهش‌های معطوف به تعیین نقش مؤلفه‌های سرمایه روان شناختی بر شادکامی، رضایت و بهزیستی در ایجاد مختلف به

1. Psychological capital

2. Seligman

3. Snyder & Lopez

4. Bandura

5. Avey, Luthans & Jensen

6. Youssef

7. Self - efficiency

8. Optimism

9. Hope

10. Flexibility/Elasticity

11. Peterson & Byron

12. Avey, Luthans, Smith & Palmer

13. Ucol-Ganairo

14. Bayrami, Hashemi, Alizadeh, Daneshfar & Heshmati et al

صورت بالقوه دارای هدف بوده اند تا زمینه ارتقاء کیفی زندگی بشر را فراهم کنند. بسیار، تیم، اشمیتز و گولدبک^۱ (۲۰۰۹) در پژوهشی در میان دانش‌آموزان دختر و پسر نشان دادند که رضایت از زندگی در دانش‌آموزان دختر در مقایسه با پسران کمتر است. به نظر می‌رسد که تفاوت در رضایت از زندگی دانش‌آموزان به دلیل توانمندی و احساس خودکارآمدی است. کوهن، فردریکسون، براون، مایکلز و کونوی^۲ (۲۰۰۹)، با بررسی دانش‌آموزان نشان دادند که هیجانهای مثبت افزایش تاب‌آوری و رضایت از زندگی را پیش‌بینی می‌کند، کیرکالدی^۳ (۲۰۰۴) رابطه‌ی مثبتی را میان رضایت از زندگی و عملکرد تحصیلی را نشان دادند یکی از مهمترین عوامل شناختی مؤثر بر تحصیلی، خودکارآمدی است. ول^۴ (۲۰۰۴) گزارش کرده است که اگر دانش‌آموزان باور داشته باشند که با تلاش قابل قبولی می‌توانند یاد بگیرند، تلاش بیشتری کرده و در مواجهه با مشکلات پافشاری بیشتری می‌کنند. به همین جهت دانشگاه‌های پیام نور غرب استان اصفهان در این پژوهش الگویی در خصوص رابطه بین مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی با رضایت از زندگی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان آن دانشگاه‌های (شکل ۱) معرفی شده است این الگو بر پایه نظریات و یافته‌های پژوهشی که در پی خواهد آمد برای اولین بار در این پژوهش تدوین و معرفی شده است. براساس الگوی ارائه شده در شکل ۱، رضایت از زندگی یک سازه کلان‌نگرشی (به این مفهوم که در این سازه رضایت از کلیت زندگی مطرح است نه از حوزه خاص و محدود نظیر شغل، خانواده، و روابط زنا شویی اولین متغیری است که با مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی دارای رابطه فرضی است. رضایت از زندگی یک مفهوم ذهنی و منحصر به فرد برای هر انسانی و عنصر اصلی بهزیستی ذهنی^۵ است. این پدیده شامل ارزیابی کلی از زندگی و مبتنی بر قضاوت فردی است، که طیان بین ملاک‌های شخص با شرایط زندگی واقعی مقایسه انجام می‌شود. هر چه واقعیت زندگی با

1. Besier, Tim, Schmitz & Goldbeck

2. Cohn, Fredrickson, Brown, Mikels & Conway

3. Kirkcaldy, Furnham & Siefen

4. Woul

5. Subjective well-being

ملاک‌های فرضی فرد به هم نزدیک باشند شخص از زندگی خود احساس رضایت بیشتری می‌کند (دلیج، گیلارد و ون‌دام^۱، ۲۰۱۰). شواهد پژوهشی نشان داده که رضایت از زندگی توانائی فرد را برای عملکرد بهتر در زندگی و نقش‌های اجتماعی پیش‌بینی می‌کند. همچنین رضایت از زندگی رضایت از کار و موفقیت تحصیلی را پیش‌بینی و با بهزیستی و شادکامی دارای رابطه است (فریش^۲، ۱۳۸۹). شواهد پژوهشی نشان داده‌اند که مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی با رضایت از زندگی دارای رابطه هستند. احدی، ابوالقاسمی، نریمانی، آسیایی (۱۳۸۸) در پژوهشی نشان دادند که خود کار آمدی با رضایت از زندگی دارای رابطه مثبت است و می‌تواند آن را پیش‌بینی کند. یوکول، گانیرون (۲۰۱۲) نیز در پژوهشی بین سرمایه روان‌شناختی و رضایت از زندگی رابطه معنا دار گزارش کرده‌اند. چنانچه در الگوی ارائه شده در شکل ۱ مشخص است، پس از ارتباط بین مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی با رضایت از زندگی، رابطه بین رضایت از زندگی و پیشرفت تحصیلی مطرح می‌شود. یکی دیگر از متغیرهایی که با پیشرفت تحصیلی رابطه دارد رضایت از زندگی می‌باشد رضایت از زندگی^۳ یکی از عواملی است که تحت تأثیر موفقیت و شکست تحصیلی دانش‌آموزان قرار می‌گیرد (ابوالقاسمی، ۱۳۹۰). پاوت و دینر^۴ (۱۳۹۳) رضایت از زندگی را یک فرایند داورمی‌دانند که در آن، افراد کیفیت زندگی خود را بر اساس ملاکهای منحصر به فرد خود ارزیابی می‌کنند. در سالهای اخیر، پژوهش‌های بسیاری در مورد کیفیت زندگی افراد از دو دیدگاه عینی و فاعلی انجام شده است. دیدگاه عینی به شرایط بیرونی، مانند میزان درآمد، کیفیت مسکن، و ... توجه می‌کند. در مقابل دیدگاه فاعلی بر تفاوت افراد در مورد رضایت از زندگی با توجه به کل زندگی تأکید می‌ورزد (زولینگ، الواء، هیونبر و درین^۵، ۲۰۰۵). سوزا و سانجا^۶ (۲۰۱۰) رضایت از زندگی را تفاوت بین

1. Delahajj, Gaillard & Van Dam

2. Ferish

3. life satisfaction

4. Pavot & Diener

5. Zullig, Valois, Huebner & Drane

6. Sosa & sanja

آنچه هست و آنچه که باید باشد دانسته است و در حقیقت تفاوت بین واقعیت ایده آل را مطرح کرد.

انگیزش پیشرفت تحصیلی، در جهان کنونی عملکرد تحصیلی از اهمیت برخوردار است. جوامع پیشرفته و در حال توسعه تاکید زیادی بر رقابت و پیروزی در زمینه علمی و پژوهشی برای دستیابی به دستاوردها و تکنولوژی نوین دارند عملکرد تحصیلی به تمام درگیرهای دانشجویان و دانش آموزان در محیط دانشگاه و مدارس اشاره دارد که در بر گیرنده خود کارآمدی و تاثیرات هیجانی، برنامه ریزی، فقدان کنترل پیامد و انگیزش است (پولادی ۱۳۷۹). پیشرفت تحصیلی دانشجویان یکی از شاخصهای مهم در ارزیابی دانشگاهها است و تمام کوشش و کوششهای این نظام آموزشی در واقع برای جامعه عمل پوشاندن به این امر مهم است به عبارت دیگر جامعه و به طور ویژه مدارس و دانشگاهها به سرنوشت فرد، رشد و تکامل موفقیت آمیزی وی و جایگاه او در جامعه، علاقه مند و در این باره نگرانند و انتظار دارند فرد از جوانب گوناگون رشد و تعالی یابد. با توجه به اینکه پیشرفت تحصیلی وافت تحصیلی یکی از ملاکهای کارایی نظام آموزشی است کشف و بررسی متغیرهای تأثیر گذار بر عملکرد تحصیلی به شناخت بهتر و پیش بینی متغیرهای مؤثر در دانشگاه می انجامد. مسئله افت تحصیلی زمانی اهمیت بیشتری پیدا می کند که بدانیم بسیاری از دانش آموزان توانایی لازم را برای کسب موفقیت دارند ولی موفق نمی شوند (بیابانگرد ۱۳۸۰). اسکات، شانن، و کارولین^۱ (۲۰۰۴) نشان دادند دانش آموزان که رضایت مندی بالایی از زندگی دارند بیشتر با تکالیف درگیر می شوند و آنها را بهتر انجام می دهند و در انجام تکالیف بیشتر به تواناییهای شخصی خود می اندیشند تا به شانس و عوامل بیرونی. آنان می توانند با فشارهای روانی بهتر سازنده تر مقابله کنند این دانش آموزان در ارتباط، همکاری و برقراری روابط اجتماعی با دیگر افراد، معلمان و همسالان خود توانمندترند (یادگیری ۱۳۸۴). در هر نظام آموزشی میزان عملکرد تحصیلی یکی از شاخصهای موفقیت در فعالیت های علمی است. نتایج پژوهش ها نشان داد که علاوه بر ساختار و محتوای آموزشی کلاس، عوامل گوناگونی

^۱. Scottm M & Shannonm J & Curoline, D

از جمله سلامت روان، توانایی‌های شناختی، هیجان‌ها و ویژگی‌های فردی و خانوادگی نقش عمده‌ای در سطح عملکرد تحصیلی دارند (حسینی، ۱۳۸۳). در طی تحقیقی که توسط تقریبی و همکاران در سال ۱۳۸۹ در زمینه‌ی عوامل پیش‌گویی‌کننده‌ی عملکرد تحصیلی در دانش‌آموختگان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی کاشان انجام شد عواملی مانند: جنسیت، سن، سهمیه و معدل بر عملکرد تحصیلی مؤثر بود (تقریبی و همکاران، ۱۳۸۹).

عملکرد تحصیلی دانشجویان پزشکی معلول عوامل متعددی است که خود می‌تواند میزان موفقیت سایر متغیرهای تأثیرگذار را نیز مشخص کند؛ صلاحیت اساتید، تجهیزات فضای آموزشی، مواد و منابع آموزشی به نوعی تأثیر خویش را در عملکرد تحصیلی دانشجویان پزشکی منعکس می‌سازد. بخشی از این عوامل به دانشجو مربوط می‌شود مثل استعداد، علایق، نیازها و امیدها، و بخشی دیگر به محیط خانوادگی فرد مربوط می‌شود (بدرام، ۱۳۷۴). مطالعات نشان داده است که بین عملکرد تحصیلی و کیفیت زندگی رابطه مثبتی وجود دارد. از جمله مهمترین نگرانی‌های استادان، مسئولان آموزش دانشگاه و خانواده‌های دانشجویان، پیشرفت تحصیلی و جلوگیری از افت تحصیلی دانشجویان است. نقطه مقابل پیشرفت تحصیلی، افت تحصیلی است که براساس مطالعات متعدد تأثیر بسزایی در سرنوشت فرد دارد و همچنین، هزینه گزافی به خانواده و جامعه تحمل می‌کند (تمنایی فر، صدیقی ارفعی و سلامی، ۱۳۸۹). پیشرفت تحصیلی به معنای موفقیت است و برای تعیین پیشرفت آموزشی بکار می‌رود؛ پیشرفت تحصیلی اکتسابی، آموختنی و محصول نهایی فرایند یادگیری فعال است (آرتینو ۲۰۰۸). در تحقیقی توسط رودباری و اصل مرز در سال ۱۳۸۷ در زمینه‌ی بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زاهدان و عوامل مرتبط با آن مشخص شد که عواملی مانند: بومی بودن، عدم حضور در خوابگاه و معدل دبیرستان می‌تواند باعث پیشرفت تحصیلی دانشجویان شود (رودباری و اصل مرز، ۱۳۸۹). حجازی و امیدی (۲۰۰۸) همبستگی مثبتی را بین پیشرفت تحصیلی و عواملی نظیر معدل دبیرستان، ساعات مطالعه، انگیزه و جو عاطفی محیط آموزشی، گزارش کردند (حجازی و امیدی، ۱۳۸۵).

در تحقیقی امیری اردکانی (۱۳۸۲) عواملی مانند: خانواده، جو و یا محیط آموزشی، سوابق تحصیلی، جنسیت، هوش، سهمیه ورود به دانشگاه، علاقه و انگیزه را بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان رشته کشاورزی موثر دانست (اردکانی، ۱۳۸۲). افرادی که خود کارآمدی پایینی دارند، احساس می‌کنند که در اعمال کنترل بر رویدادهای زندگی در مانده و ناتوانند و هنگامیکه با موانع روبرو می‌شوند، اگر تلاشهای اولیه‌ی آنها در برخورد با مشکلات بی نتیجه باشد، سریعاً قطع امید می‌کنند (فرتسچه و پارش^۱، ۲۰۰۵) پوتوین، ساندر و لارکین^۲ (۲۰۱۲) دریافتند دانش آموزان دارای خود کارآمدی بالا نسبت به دانش آموزان دارای خود کارآمدی پایین تر از عملکرد تحصیلی بالاتری برخوردارند؛ آن‌ها نشان دادند که خود کارآمدی تحصیلی پیشرفت تحصیلی و هیجانانگیز را پیش بینی می‌کند. پژوهش‌های بسیاری رابطه مثبت میان باورهای خود کارآمدی و پیشرفت تحصیلی اشاره داشته است (از جمله لاینبرینگ و پینتریچ^۳ ۲۰۰۳؛ مالکاو کائوینگتون^۴ ۲۰۰۵؛ زیمرمن، بندورا، مارتینز - پونز^۵ ۱۹۹۹؛ پینتریچ و دیگروت^۶ ۱۹۹۹)؛

در تحقیقی دیگر که توسط شاه صنم غیبی و همکارانش در سال ۱۳۸۹ در زمینه‌ی میزان افت تحصیلی و عوامل زمینه ساز آن بر روی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه انجام شد؛ عواملی مثل عدم حضور در کلاس و فاصله‌ی زیاد بین اخذ دیپلم و قبولی در دانشگاه با افت تحصیلی رابطه داشت (غیبی و همکاران، ۱۳۸۹). بررسی این عوامل و میزان سهم هر یک از آنها در پیشرفت تحصیلی یا شکست تحصیلی دانشجویان می‌تواند به تعیین رهیافت‌هایی در راستای بالا بودن کارآیی نظام آموزشی منجر شده و برنامه ریزان نظام دانشگاهی را برای اهداف دانشگاه که همان پرورش نیروی انسانی متخصص است یاری دهد (ابدی و زمانی، ۱۳۸۸).

1. Fritzsche & Parrish

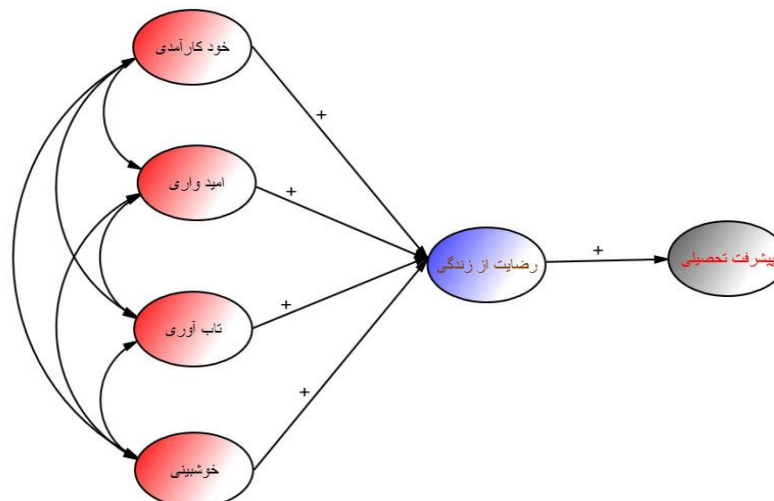
2. Putwain, Sander & Larkin

3. Linnenbrink & Pintrich

4. Malka & Covington

5. Zimmerman, Bandura & Martinez- Pons

6. Pintrich & De Groot

شکل ۱. الگوی مفهومی اولیه پژوهش در باب رابطه متغیرها

گذشته از معرفی متغیرها، سؤال محوری و اساسی که در این قسمت می‌توان بیان نمود این است که بر پایه کدام مبانی نظری مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی با رضایت از زندگی و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانشجویان ارتباط برقرار می‌کند. معروف‌ترین بنیان نظری در باره پیوند یافتن مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی با رضایت از زندگی و سپس انگیزش پیشرفت تحصیلی نظریه روانشناختی منابع روانشناختی^۱ است. بر اساس این نظریه مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی بیش از آنکه یک سازه سطحی با کارکردهای جزئی در سطح رفتار و شناخت انسان‌ها باشند، منبعی پایه، محوری، بسط پذیر هستند که در تمامی لحظات برای عمل در موفقیت را بوجود می‌آورند (هابوفول ۲۰۰۲). چنین توان تعمیم یافته‌ای برای سرمایه روان شناختی، این سازه را در موقعیتی قرار می‌دهد تا بتواند رضایت از زندگی و انگیزش پیشرفت تحصیلی را تحت تأثیر قرار دهند. همچنین از دیدگاه نظریه منابع روانشناختی، نقش سرمایه روانشناختی در رضایت از زندگی و انگیزش پیشرفت تحصیلی در کارکردهای عاطفی و شناختی این پدیده

^۱. Psychological resource theory

^۲. Hobfoll

ریشه دارند. مطالعات خانوادها نشان داده که افراد دارای سرمایه روانشناختی بالا نه تنها در برابر مشکلات مقاومت و پشتکار بیشتری به خرج می‌دهند، بلکه به دلیل تسلط فضای عاطفی شناختی مثبت ذهنی اغلب راه حل‌های سازنده‌تری رانیز برای حل مشکلات پی‌جویی و به مرحله اجرا در می‌آورند (لوتانز، اوی، وپاترا^۱، ۲۰۰۸؛ رنشو، بلیسواسمیت^۲، ۲۰۱۰).

در پایان باید گفت به واسطه کمبود پژوهش‌هایی که نقش مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی (خود کارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری، خوشبینی) بر رضایت از زندگی و انگیزش پیشرفت تحصیلی در میان دانشجویان دانشگاه پیام نور را بررسی کرده باشد و از طرفی طبق پیشینه تحقیق نوین بودن پدیده سرمایه روانشناختی با رضایت از زندگی و انگیزش تحصیلی در میان دانشجویان دانشگاه پیام نور در قالب یک الگومفهومی سه سطحی بررسی شد تا دانش نظری و پژوهشی مربوط به پیامدهای سرمایه روانشناختی در سطح دانشگاهها در ایران افزایش یابد. در همین مسیر نیز سؤال اصلی پژوهش حاضر این بود که آیا الگوی ساختاری رابطه مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی (خود کارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری، خوشبینی) با رضایت از زندگی و انگیزش پیشرفت تحصیلی بین دانشجویان دانشگاه پیام نور دارای برازش مطلوبی با داده‌ها است یا خیر؟

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اول: سرمایه روانشناختی دانشجویان در تمامی ابعاد آن (خود کارآمدی، امیدواری، خوشبینی، تاب‌آوری) موجب افزایش رضایت از زندگی در دانشجویان می‌شود.

فرضیه دوم: سرمایه روانشناختی دانشجویان در تمامی ابعاد آن (خود کارآمدی، امیدواری، خوشبینی، تاب‌آوری) باعث افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانشجویان می‌شود.

فرضیه سوم: سطح رضایت از زندگی دانشجویان موجب افزایش پیشرفت تحصیلی آنان می‌شود.

فرضیه چهارم: سرمایه روانشناختی دانشجویان در تمامی ابعاد آن (خود کارآمدی، امیدواری، خوشبینی، تاب‌آوری) بصورت رنجیره وار باعث افزایش رضایت از زندگی و انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانشجویان می‌شود.

1. Patera

2. Renshaw, Blais & Smith

روش تحقیق

مطالعه حاضر از نظر روش یک پژوهش همبستگی محسوب می‌شود. از آنجایی که هدف اصلی این پژوهش تعیین الگوی نقش مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی (خودکارآمدی، خوش‌بینی، امیدواری و تاب‌آوری) بارضایت از زندگی و انگیزش پیشرفت تحصیلی بود، روش پژوهش همبستگی انتخاب شد. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان دانشگاه‌های پیام نور غرب استان اصفهان در بهمن ماه ۱۳۹۵ به تعداد ۹۰۰ نفر تشکیل داده است. از جامعه آماری مورد اشاره، بر اساس جدول تناسب حجم نمونه با حجم جامعه آماری ۳۲۰ نفر نمونه پژوهش از طریق نمونه‌گیری تصادفی نظام‌دار انتخاب شدند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، ۱۷ پرسشنامه (معادل ۵/۳٪ درصد) به دلیل نقص در پاسخ‌گویی از پژوهش کنار گذاشته شدند، لذا گروه نمونه پژوهش به ۳۰۳ نفر تقلیل یافت. **ابزارهای پژوهش؛** پرسشنامه سرمایه روان‌شناختی: برای سنجش سرمایه روان‌شناختی از پرسشنامه بیست و چهار سوالی ارائه شده توسط لوتانز (۲۰۰۷) استفاده شد. این پرسشنامه دارای چهار خرده‌مقیاس خودکارآمدی (شش سؤال)، خوش‌بینی (شش سؤال)، امیدواری (شش سؤال) و تاب‌آوری (شش سؤال) است و مقیاس پاسخگویی آن شش درجه‌ای (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۶) است. در پژوهش خسرو شاهی و همکاران (۱۳۹۳) این پرسشنامه را مستند ساخته و نشان داده که ضرایب پایایی آن بترتیب ۸۵/۷۹ و ۷۹ می‌باشد. در این پژوهش پس از اجرای تحلیل عاملی اکتشافی به شیوه واریماکس که به منظور مستند نمودن روایی سازه این پرسشنامه انجام گرفت، آلفای کرونباخ خودکارآمدی، خوش‌بینی، امیدواری، تاب‌آوری و سرمایه روان‌شناختی کلی به ترتیب برابر با ۰/۷۵، ۰/۷۶ و ۰/۸۴ به دست آمد. پرسشنامه رضایت از زندگی: این پرسشنامه را داینر و همکاران در سال ۱۹۸۵ تهیه کردند و شامل پنج سؤال با درجه مقیاس پاسخگویی هفت درجه‌ای لیکرتی (کاملاً موافقم = ۷ و کاملاً مخالفم = ۱) است. نسخه‌ای از این پرسشنامه رایبانی، کوچکی و عاشوری و گودرزی در (۱۳۸۶) به فارسی ترجمه کرده و برای پایایی آن از روش آلفای کرونباخ استفاده شده که مقدار آن ۰/۸۳ را گزارش شده است. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۶ به دست آمد.

پرسشنامه انگیزش پیشرفت تحصیلی: پرسشنامه مورد استفاده پرسشنامه پیشرفت تحصیلی AMS (والراندوهمکاران ۱۹۹۲) که گویه‌های آن شامل مقیاس انگیزش تحصیلی می‌باشد این پرسشنامه حاوی ۲۸ گویه است که سه حیطه مقیاس انگیزش درونی (۱۲ گویه) انگیزش بیرونی (۱۲ گویه) و بی انگیزگی (۴ گویه) می‌باشد پاسخ به هر گویه بر روی یک طیف هفت درجه‌ای لیکرت (اصلاً=۱) تا (کاملاً=۷) بوده پایانی پرسشنامه به روش باز آزمائی با محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۸۸ گزارش شده و در مطالعات ویسانی و همکاران ۱۳۹۱ میزان آلفای کرونباخ برای این پرسشنامه ۰/۷۹ گزارش کردند. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۱ به دست آمد. کلیه‌ی تحلیل‌های صورت گرفته با نرم‌افزار بسته آماری برای علوم اجتماعی^۱ نسخه ۲۳ و نرم افزار تحلیل ساختارهای گشتاوری^۲ نسخه ۲۳ انجام شده است (AMOS).

یافته‌ها

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار و همبستگی درونی بین متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیرهای پژوهش	M	SD	۱	۲	۳	۴	۵
۱	خود کارآمدی	۲۷/۱۳	۵/۹۵	-				
۲	امید واری	۲۵/۵۶	۵/۷۴	۰/۴۲**	-			
۳	تاب آوری	۲۴/۸۳	۵/۷۹	۰/۳۵**	۰/۸۴**	-		
۴	خوشبینی	۲۵/۴۶	۵/۶۴	۰/۴۱**	۰/۹۴**	۰/۸۷**	-	
۵	رضایت از زندگی	۲۱/۹۴	۸/۰۸	۰/۲۸**	۰/۳۵**	۰/۲۷**	۰/۳۳**	-
۶	پیشرفت تحصیلی	۱۵۳/۳۵	۳۴/۹۳	۰/۳۲**	۰/۴۵**	۰/۳۳**	۰/۴۳**	۰/۳۴**

$p < 0.01$ **

چنانچه که در جدول (۱) مشاهده می‌شود، خود کارآمدی، امید واری، تاب آوری و خوشبینی (جهت گیری به زندگی) با رضایت از زندگی و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معناداری ($p < 0.01$) دارند. پیش از ارائه نتایج مربوط به الگوی نهائی پژوهش افزودن این نکته الزامی است که الگوی پیشنهادی اولیه (شکل ۱ را نگاه کنید) با استفاده از الگو سازی معادله ساختاری بررسی شد. از نظر کلی یک الگوی مناسب از لحاظ شاخص‌های برازش باید دارای خی دو غیر معنادار، نسبت خی دو به درجه آزادی

^۱-Statistical Package for Social Science (Version 23)

^۲-Analysis of Moment Structures

کمتر از ۳، شاخص نیکویی برازش^۱ (GFI) و شاخص برازش تطبیقی^۲ (CFI) بیشتر از ۰/۹۵، شاخص برازش افزایشی^۳ (IFI) بزرگ‌تر از ۰/۹، ریشه مجددورات باقیمانده^۴ (RMR) کوچک‌تر از ۰/۰۵ و تقریب ریشه میانگین مجددورات خطا^۵ (RMSEA) کوچک‌تر از ۰/۰۸ باشد (شوماخر و لومکس، ۱۳۸۸). با توجه به آنچه بیان شد خی دومدل پیشنهادی اولیه برابر با ۵۴/۹۵ و معنادار ($p < ۰/۰۱$) نسبت خی دو به درجه آزادی برابر با ۱۳/۷۴ GFI برابر با ۹۵/۹۵ IFI برابر با ۹۶/۹۶ RMSEA برابر با ۲۱/۲۱ بود. با توجه به اینکه CFI، GFI، IFI در سطح نقاط برش مطلوب قرار دارند ولی معناداری خی دو، نسبت بالای خی دو به درجه آزادی و RMSEA بزرگ‌تر از نقطه برش مطلوب حاکی از آن است که الگوی پیشنهادی نیاز به اصلاح و بازنگری دارد (میزر و همکاران ۲۰۰۶). بررسی شاخص‌های برازش همراه با شاخص‌های اصلاح نشان داد که لازم است بازنگری هائی به این شکل صورت پذیرد. سه مسیر از خود کارآمدی، تاب آوری، خوشبینی به رضایت از زندگی حذف و چهار مسیر از خود کارآمدی، امید واری، تاب آوری و خوشبینی به پیشرفت تحصیلی افزوده شود. این مسیرها به الگوی نهائی و بازنگری شده مبتنی بر پیشینه پژوهش و شاخص‌های اصلاح افزوده شدند (میزر و همکاران ۲۰۰۶ نلسون و کوپر ۲۰۰۷، لوتانز و همکاران ۲۰۰۸ در جدول ۲) نتایج الگوسازی معادله ساختاری برای الگوی نهائی و بازنگری شده پژوهش آمده است.

جدول ۲. نتایج الگوسازی معادله ساختاری برای الگوی نهائی

ردیف	مسیرهای مدل	B	SE	β	p	R ²
۱	خود کارآمدی ← پیشرفت تحصیلی	۰/۷۶**	۰/۳۲	۰/۱۳**	۰/۰۲	۰/۲۶
۲	امیدواری ← پیشرفت تحصیلی	۱/۶۱**	۰/۹۲	۰/۲۷**	۰/۰۰۷	
۳	تاب آوری ← پیشرفت تحصیلی	-۱/۲۱**	۰/۶۱	-۰/۲۰**	۰/۰۰۰	
۴	خوشبینی ← پیشرفت تحصیلی	۱/۵۲**	۱/۰۵	۰/۲۵**	۰/۰۴	
۵	امیدواری ← رضایت از زندگی	۰/۴۹**	۰/۰۸	۰/۳۵**	۰/۰۰۰	۰/۱۲
۶	رضایت از زندگی ← پیشرفت تحصیلی	۰/۸۱**	۰/۲۳	۰/۱۹**	۰/۰۲	۰/۲۶

$p < ۰/۰۵$ * $p < ۰/۰۱$ **

۱- Goodness of Fit Index

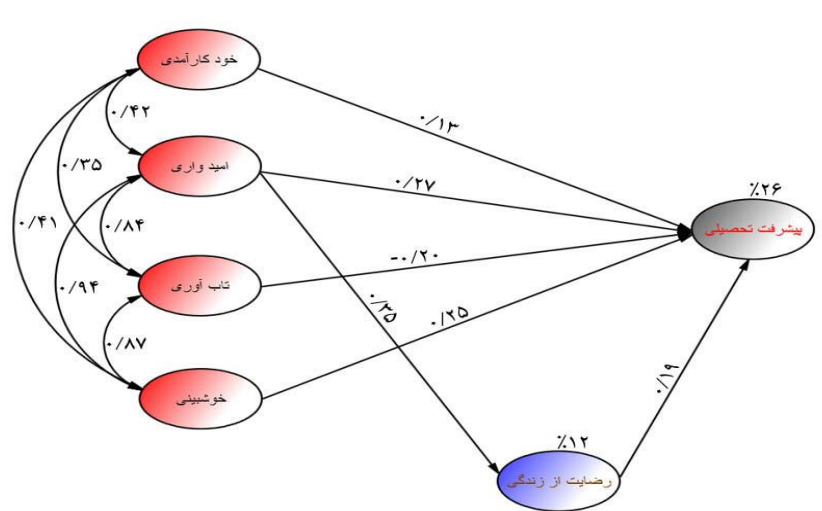
۲- Comparative Fit Index

۳- Incremental Fit Index

۴- Root Mean of Residual

۵- Root Mean Square of Error Approximation

شاخص‌های برازش مدل نهایی که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شد، به این شرح هستند: χ^2 دو مدل نهایی برابر با ۸/۲۹ و غیرمعنادار ($p > 0/05$)، درجه آزادی برابر با ۳، نسبت χ^2 دو به درجه آزادی برابر با ۲/۷۶، GFI برابر با ۰/۹۹، CFI برابر با ۰/۹۹، IFI برابر با ۰/۹۹، RMR برابر با ۰/۰۳ و RMSEA برابر با ۰/۰۷ است. چنانچه در جدول (۲) مشاهده می‌شود تنها مؤلفه امید واری با ضریب بتای ۰/۳۵، (۱۲٪ از واریانس رضایت از زندگی را تبیین می‌کند، و همچنین مؤلفه‌های خود کارآمدی، امید واری، تاب آوری و خوشبینی که همان جهت‌گیری به زندگی می‌باشد به ترتیب با ضریب بتای ۰/۱۳، ۰/۲۷، ۰/۲۰، ۰/۲۵، ۰/۲۶، ۰/۲۵ و ۰/۲۰ از واریانس پیشرفت تحصیلی را تبیین می‌کنند براساس آن-چه در جدول ۲ ارائه شد، نتیجه کلی پژوهش مبنی بر این است که طی یک سلسله روابط زنجیره‌ای بین خود کارآمدی، امید واری، تاب آوری و خوشبینی با رضایت از زندگی و پیشرفت تحصیلی رابطه (معنادار) وجود دارد. در شکل ۲ الگوی نهایی پژوهش ارائه شده است.

شکل ۲. الگوی ساختاری نهایی رابطه سرمایه روانشناختی (خود کارآمدی، امید واری، تاب آوری و خوش بینی) با رضایت از زندگی و پیشرفت تحصیلی.

چنانکه در شکل (۲) دیده می‌شود تک مؤلفه سرمایه روانشناختی بنام امید واری علاوه بر رابطه مستقیم با پیشرفت تحصیلی از طریق رضایت از زندگی با پیشرفت تحصیلی

رابطه برقرار می‌کنند به همین دلیل درباره تنها مؤلفه سرمایه روانشناختی اثرات غیر مستقیم مطرح می‌شود که لازم است این اثرات مشخص شوند در جدول (۳) اثرات غیر مستقیم امیدواری از طریق رضایت از زندگی بر پیشرفت تحصیلی ارائه شده است.

جدول ۳. اثرات غیر مستقیم و مستقیم مدل نهایی پژوهش در حالت استاندارد و غیر استاندارد

پیشرفت تحصیلی		اثرات غیر مستقیم
استاندارد	غیر استاندارد	
۰/۲۷ ^{**}	۱/۶۱ ^{**}	۱ اثرات غیر مستقیم امیدواری بر پیشرفت تحصیلی از طریق رضایت از زندگی

$$p < 0/05^{**}$$

چنانکه در جدول (۳) مشاهده می‌شود اثرات غیر مستقیم امیدواری بر پیشرفت تحصیلی از طریق رضایت از زندگی به صورت غیر استاندارد ۱/۶۱ و به صورت استاندارد برابر ۰/۲۷ است. این ضریبها براساس منابع موجود بوث استراپ (میرز و همکاران ۲۰۰۶) در سطح $p < 0/01$ اغلب ضرایب بیش از ۰/۸ در سطح $p < 0/01$ معنادار هستند بررسی اثرات واسطه‌ای نیز حاکی از آن بود که رضایت از زندگی متغیر واسطه‌ای پاره‌ای در رابطه امیدواری با پیشرفت تحصیلی است.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش که با هدف بررسی الگوی ساختاری رابطه بین مؤلفه‌های سرمایه روان شناختی (خود کارآمدی، امیدواری، تاب آوری و خوش بینی) با رضایت از زندگی وانگیزش پیشرفت تحصیلی اجرا شد در سطح همبستگی‌های ساده نشان داد که مؤلفه‌های سرمایه روان شناختی خود کارآمدی، امیدواری، تاب آوری و خوشبینی با رضایت از زندگی وانگیزش پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار هستند این نتایج در راستای ایده‌های مطرح در نظریه منابع روانشناختی است که طی آن گفته می‌شود، مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی در انسانها این ظرفیت را ایجاد می‌کنند تا سطح شادکامی، رضایت و موفقیت را تحت تأثیر قرار دهند (هابول، ۲۰۰۲، لوتانزو همکاران ۲۰۰۷). همچنین یافته‌های حاصل از این پژوهش با یافته‌ها و اشارات پژوهشگرانی چون رنشو و همکاران (۲۰۱۰)، دلچ و همکاران (۲۰۱۰) اوی و همکاران (۲۰۱۰) و یوگول – گانیرون (۲۰۱۲) که نشان دادند هریک از مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی زمینه سازهای

رضایت از ابعاد مختلف زندگی نظیر رضایت شغلی، رضایت از زندگی و رضایت از روابط اجتماعی هستند همسوئی نشان می‌دهد.

اما نتایج حاصل از الگوسازی معادله ساختاری نشان داد که بین چهار مؤلفه خود کار آمدی، امید واری، تاب آوری، خوشبینی با رضایت از زندگی و سپس انگیزش پیشرفت تحصیلی الگو ارتباطی همزمان وجود دارد در قسمت اول الگو بر خلاف آنچه که در الگو مفهومی اولیه پیش‌بینی شد (شکل ۱) یکی از مؤلفه‌ها بنام امید واری با رضایت از زندگی دارای رابطه معنادار می‌باشد. در تبیین این بخش از یافته‌های می‌توان گفت که امید واری یک سازه شناختی - انگیزشی است که از تعامل سه مؤلفه اصلی یعنی هدف گذاری، کارگزاری (عاملیت) و گذرگاه (توانایی چاره جوئی) تشکیل شده و با موفقیت و پیشرفت دارای رابطه است. به گونه‌ای که موفقیت در دست یابی به اهداف، هیجان‌های مثبت و شکست در آن، هیجان‌های منفی ایجاد می‌کند. از این پژوهش بیشتر احتمال می‌رود که رضایت از زندگی در دانشجویان دانشگاه‌های پیام نور غرب استان اصفهان پدیده امید واری دارای اثرگذاری بیشتری نسبت به سایر مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی باشد و از چنین منظری احتمال می‌رود که مؤلفه‌های خود کارآمدی، تاب آوری و خوشبینی با رضایت از زندگی در دانشجویان مورد اشاره دارای رابطه نباشد. به این دلیل وقتی به ترتیب به بتا و واریانس تبیین شده رضایت از زندگی از طریق امید واری (۰/۳۵) و (۰/۱۲) توجه شود بطور یقین می‌توان گفت تنها مؤلفه‌ای که در میان مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی قدرت پیش‌بینی رضایت از زندگی را بطور نسبی دارا می‌باشد مؤلفه امیدواری بوده که نقش با واسطه‌ای در انگیزش پیشرفت تحصیلی دانشجویان داشته است چنانچه در شکل ۲ مشخص است رضایت از زندگی در کنار چهار مؤلفه سرمایه روانشناختی (خود کارآمدی، امید واری، تاب آوری، خوشبینی) بطور نسبی سهم بسزایی در تبیین و ایجاد انگیزش پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه پیام نور داشته است به این معنا که کما کان رضایت از زندگی به طور نسبی سهمی در تبیین ایجاد انگیزش پیشرفت تحصیلی داشته و در عین حال رضایت از زندگی متغیر واسطه پاره‌ای است که رابطه بین امید واری و انگیزش پیشرفت تحصیلی را برقرار می‌کند. این یافته حاکی از آن است که رضایت از زندگی پس از

تقویت از طریق امید‌واری، اثرات مثبت تقویت شده خود را به انگیزش پیشرفت تحصیلی گسترش و سرریز می‌کند. بسیار احتمال دارد منابع روان‌شناختی مثبت‌گرای کلان‌نظیر رضایت از زندگی از اصل سرریز شدگی تأثیر به‌حیطه‌های خرد یا جزئی‌تر پیروی کنند به بیان دیگر می‌توان گفت که رضایت از زندگی خود در کنار خود کارآمدی، امید‌واری، تاب‌آوری، خوشبینی یک منبع روان‌شناختی مثبت کلان است که دارای نقش واسطه‌ای پاره‌ای یا کامل برای سازهای مثبت انگیزشی، هیجانی و شناختی (خود کارآمدی، امید‌واری، تاب‌آوری، خوشبینی) و دارای توان سرریز شدگی اثر مثبت بر رضایت از عرصه‌های مختلف زندگی نظیر رضایت از شغل، تحصیل، خانواده است همچنان لارسن ولوتانز، ۲۰۰۶؛ یوسف ولوتانز، ۲۰۰۷؛ نلسون و کوپر، ۲۰۰۷؛ لوتانز و همکاران، ۲۰۰۷؛ لوتانز و همکاران، ۲۰۰۸؛ رنشو و همکاران، ۲۰۱۰؛ ودلیچ و همکاران، ۲۰۱۰ با تأکید بر روی آوردی انسان به اندوخته‌ها و ظرفیت‌های بالقوه‌ای که در صورت تمرکز بر آنها بصورت بالفعل در خواهند آمد. بطور کلی می‌توان گفت سرمایه روان‌شناختی و مولفه‌های آن تحت عنوان سازهای مثبت و کاربردی که می‌تواند با تمرکز بر آنها پدید آمده و متغیرهای منفی مشکل‌سازی که سلامت روان انسان را به خطر می‌اندازد باعث ایجاد چالش و مسائل منفی و عدم پیشرفت و موفقیت در کلیه امورات مربوط به انسان در طول زندگی می‌شود را از بین ببرد و یک ضامن خوب برای بهزیستی و سلامت روان انسانها در کلیه فعالیتها و خواسته‌های روزمره خود باشند در واقع می‌توان گفت افرادی که رضایت از زندگی بالاتری دارند از سبکهای مقابله‌ای^۱ مؤثرتر و مناسب‌تر استفاده می‌کنند، عواطف و احساسات عمیق‌تری را تجربه می‌کنند و از سلامت عمومی بالاتری برخوردارند و در نتیجه در تحصیل هم موفق‌ترند. بدین ترتیب ملاحظه می‌شود که دانشجویانی که به توانایی خود، باور دارند و با تأکید بر تعهد و تلاش برای موفقیت در کارها و وظایف چالش انگیز تلاش کند (خود کارآمدی) مثبت‌نگری، مبتنی بر اسناد مثبت درباره موفقیت‌های حال و آینده (خوش بینی) و نشان دادن مقاومت در راه رسیدن اهداف و تغییر مسیر دستیابی به اهداف

^۱. Coping styles

تحصیلی (امید واری) و همچنین انعطاف و پایداری در زمان مواجهه با سختی‌ها و مشکلات می‌تواند مسائلی را که باعث عدم پیشرفت علمی باشند با روش مقابله کنار بزنند (تاب آوری) و می‌توانند بر مشکلات سد راه پیشرفت تحصیلی فائق آمده و در سطوح بالاتر علمی قرار گیرند تأثیر باورهای خودکارآمدی و دیگر مؤلفه‌ها بر عملکرد تحصیلی چنان چشمگیر است که می‌تواند تفاوت‌های عمده در توانایی افراد را نیز از بین ببرد. چنانچه دانشجویان از توانایی و شایستگی خود در برخورد با مسائل زندگی برداشت خوبی داشته باشد، در انجام تکالیف تحصیلی خود بهتر عمل می‌کند و موفقتر هستند. در مقابل، آن‌هایی که توانایی و قابلیت خود را در سطح پایینی ارزیابی کنند، در پیشرفت تحصیلی از موفقیت کمتری برخوردار خواهند بود.

ز نظر کار بردی با توجه به نقش بسیار ارزند سرمایه روانشناختی بعنوان یک ساز مثبت نگر دانشگاه پیام نور می‌تواند امکانات و تسهیلات مشاوره‌ای که برای دانشجویان فراهم می‌کند آموزشهای معطوف به این سرمایه عظیم مثبت گرا یعنی سرمایه روانشناختی را از طریق اساتید مشاوره یا روانشناس خود و یا از طریق برگزاری کارگاههای آموزشی به مرحله اجرا در آورد. پیشنهاد بعدی پژوهشی اینست که این مطالعه در گروه‌های نمونه با ترکیب دو جنسیت پسر و دختر دانشجویان دانشگاه پیام نور اجرا شده با جایگزین کردن متغیرهایی نظیر رضایت زناشویی، رضایت از تحصیل، افت تحصیلی، موفقیت در زندگی و عملکرد اجتماعی و تحصیلی تکرار شود و همچنین نقش تعدیل کننده متغیرهای شخصیتی درر رابطه با مؤلفه‌های سرمایه روان شناختی با پیشرفت تحصیلی نیز از پیشنهادات به پژوهشگران بعدی می‌باشد.

منابع

- ابدی بیژن، زمانی غلامحسین (۱۳۸۸) عوامل تأثیر گذار بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان کشاورزی مورد مطالعه دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز. **علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران**، جلد ۵، شماره ۲.
- ابوالقاسمی، عباس (۱۳۹۰). ارتباط تاب آوری، استرس و خودکارآمدی با رضایت از زندگی در دانش‌آموزان دارای پیشرفت تحصیلی بالا و پایین. **فصلنامه‌ی مطالعات روانشناختی**، (۷) ۱۵۱-

احدی، بتول، نریمانی، محمد، ابوالقاسمی، عباس و آسیایی، مریم (۱۳۸۸) بررسی ارتباط هوش هیجانی، سبک اسناد و خودکارآمدی با رضایت از زندگی در زنان شاغل. **مطالعات تربیتی و روانشناسی**، ۱۱(۱) ۱۷-۲۷

بدرام، محمد رضا. (۱۳۷۴). **ارزشیابی عملکرد تحصیلی دانشجو معلمان رشته‌های مخالف مراکز تربیت معلم تهران**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد (چاپ نشده). دانشگاه علامه طباطبایی.

بیا بانگرد، اسماعیلی، (۱۳۸۰)، **روان‌شناسی نوجوانان** - دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.
 پولادی، محمدعلی، (۱۳۷۹). «**بررسی عوامل مهم افت تحصیلی در دبیرستانهای پسرانه شهرستان اهواز**» پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید چمران اهواز
 تمنائی فرمحمدرضا، صدیقی ارفعی فریبرز، سلامی محمد آبادی فاطمه ف (۱۳۸۹) رابطه هوش هیجانی، خود پنداره و عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه کاشان **فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی** شماره ۵۶، ۱۳۸۹، صص ۱۱۳-۹۹.

حجازی یوسف و امیدی نجف آبادی مریم (۱۳۸۵) عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی دانشجویان کشاورزی، **مجله علوم کشاورزی ایران**، شماره دوم.

حسینی حسین. (۱۳۸۳). **بررسی اثربخشی آموزش سبک سالم زندگی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مشروط و غیر مشروط دانشگاه کاشان**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان.

حمید، نجمه (۱۳۸۹)، رابطه میان سخت‌روئی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امید با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پیش‌دانشگاهی. **روانشناسی کاربردی** ۴ (۱۶/۴) ۱۱۶-۱۰۱.
 رودباری مسعود، اصل مرز بهزاد (۱۳۸۷) بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زاهدان و عوامل مرتبط با آن، **مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی** دوره هفتم، شماره دوم، صص ۱۵۲-۱۴۷-۱۳۸۹.

زمانی غلامحسین و امیری اردکانی، محمد، (۱۳۸۲) موفقیت تحصیلی از دیدگاه دانش‌آموزان کشاورزی. **مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز**. دوره دهم، صص ۹۴-۱۰۹.

غیبی شاهصنم؛ محمود لو رحیم؛ موسوی واعظی سید جواد. (۱۳۸۹). میزان افت تحصیلی و برخی عوامل زمینه ساز آن در دانشجویان پزشکی دانشگاه ارومیه. **مجله گام‌های توسعه در آموزش پزشکی**، ۱ (۳)، ۷۴-۶۳.

فخاریان اسماعیل، تقریبی زهرا، میرحسینی فخرالسادات، رسولی نژاد سید اصغر، اکبری حسین، عاملی حسین، وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان و عوامل مرتبط با آن، **مجله راهبردهای آموزش**؛ (۲) ۹:۲-۱۳.

فریش، مایکل، بی (۱۳۸۹) **روان درمانی مبتنی بر بهبود کیفیت زندگی**. برگردان اکرم خسته. چاپ اول. تهران: ارجمند.

یادگاری هاجر (۱۳۸۴) «**بررسی رابطه میزان گذشت و رضایت از زندگی در میان پرستاران**» پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهرا.

Artino, A. R. (2008). **Learning online: understanding academic success from a selfregulated learning perspective**. (Unpublished Doctoral Dissertation, Connecticut University).

Avey, J.B., Luthans, F., & Youssef, C.M. (2010). The additive value of positive psychological capital in predicting work attitudes and behaviors. **Journal of Management**, 36: 430–452.

Avey, J.B., Luthans, F., Smith, R.M. & Palmer, N.F. (2010). Impact of positive psychological capital on employee well-being over time. **Journal of Occupational Health Psychology**, 15(1): 17–28.

Avey, J.M., Luthans, F., & Jensen, S.M. (2009). **Psychological capital: A positive resource for combating employee stress and turnover**. Human Resource Management. 48: 677–693

Bandura, A. (2008). An agentic perspective on positive psychology. In S. J. Lopez (Ed.), *Positive psychology: Exploring the best in people*, (Vol. 1, pp. 167–196). Westport, CT: Greenwood Publishing.

Bayrami, M., Hashemi, N. A. T., Alizadeh, G. J., Daneshfar, S.h., Heshmati, R., & Moslemifar, M. (2012). The role of positive and negative affectivity, optimism, pessimism, and information processing styles in student psychological adjustment. **Procedia-Social and Behavioral Sciences** 46: 306-310.

Besier, T., Tim, G., Schmitz, B. & Goldbeck, L. (2009). Life satisfaction of adolescents and adults with cystic fibrosis: Impact of partnership and gender, **Journal of Cystic Fibrosis**, 8, 104–109

Cohn, M. A., Fredrickson, B. L., Brown, S. L., Mikels, J. A. & Conway, A. M. (2009). Happiness Unpacked: Positive Emotions Increase Life Satisfaction by Building Resilience, **Emotion**, 9(3). 361-368.

Delahajj, A., Gaillard, C., & Van Dam, P. (2010). Hope and hardiness as related to Life satisfaction. **The Journal of Positive Psychology**, 3 (8): 171-179.

Fritzche, B. A. & Parrish, T. J. (2005). Theories and research on job satisfaction. 155-162.

Hobfoll, S. (2002). Social and psychological resources and adaptation. **Review of General Psychology**, 6: 307–324.

Kirkcaldy, B., Furnham, A. & Siefen, G., (2004). The Relationship between Health Efficacy, Educational Attainment, and Well-being among 30 Nations, **European Psychologist**, 9, 19-107.

Larson, M., & Luthans, F. (2006). Potential added value of psychological capital in predicting work attitudes. **Journal of Leadership and Organizational Studies**, 13: ۴۱–۴۴

- Linnenbrink, E. A. & Pintrich, P. R. (2003). The role of self-efficacy in student engagement and learning in the classroom. **Reading and Writing Quarterly**, 19(2), 119-137.
- Malka, A. & Covington, M. V. (2005). Perceiving school performance as instrumental to future goal attainment: Effects on graded performance. **Contemporary Educational Psychology**, 30(1), 60-80.
- Pavot, W. & Diener, E. (1993). Review of the satisfaction with life scale. **Psychological Assessment**, 5(2), 164- 171.
- Peterson, S. J., & Byron, K. (2007). Exploring the role of hope in job performance: Results from four studies. **Journal of Organizational Behavior** 28: 785–803.
- Pintrich, P. R. & De Groot, E. V. (1990). Motivational and self-regulated learning components of classroom academic performance. **Journal of Educational Psychology**, 82(1), 33-40.
- Putwain, D. Sander, P. & Larkin, D. (2012). Academic self-efficacy in study-related skills and behaviours: relations with learning-related emotions and academic success. **Educational Psychology**. Article first published online: 27 SEP 2012.
- Scott, H. Shannon, L. & Curolina, L. (2004). "Life satisfaction in Children and youth empirical foundation and implications for school Psychologist" **Psychology in the schools**. Volume 41, Issue 1, 81_ 130.
- Snyder, C. R., & Lopez, S. (2002). **Handbook of positive psychology**. Oxford: Oxford University Press.
- Ucol-Ganiron, T. (2012). The additive value of psychological capital in predicting structural project success and life satisfaction of structural engineers. **International Journal of Social Science and Humanity**, 4(2): 291-295.
- Woul, F. (2004). The stress process, self- efficacy expectations, and psychological health, **Personality and Individual Differences**, 37, 1033-1043.
- Youssef, C. M., & Luthans, F. (2007). Positive organizational behavior in the workplace: The impact of hope, optimism, and resiliency. **Journal of Management**, 33: 774–800.
- Zimmerman, B. J., Bandura, A. & Martinez-Pons, M. (1992). Self- Motivation for academic attainment: The role of self- efficacy beliefs and personal goal setting. **Review of Educational Research**, 29(3), 663-676.
- Zullig, K. J., Valois, R. F., Huebner, E. S. & Drane, J. W. (2005). Adolescent health-related quality of life and perceived satisfaction with life. **Quality of Life Research**, 14, 1573- 1584.